

Guia docent

Identificació de l'assignatura

Assignatura / Grup	22130 - Literatura Catalana i Universal per a l'Educació Primària / 3
Titulació	Grau d'Educació Primària (Pla 2013) - Quart curs
Crèdits	6
Període d'impartició	Segon semestre
Idioma d'impartició	Català

Professors

Professor/a	Horari d'atenció als alumnes					
	Hora d'inici	Hora de fi	Dia	Data d'inici	Data de fi	Despatx / Edifici
Caterina Mercè Picornell	14:00	15:00	Dijous	17/02/2020	05/07/2020	CC05

Belenguer
Responsable
m.picornell@uib.es

Contextualització

L'assignatura "Literatura Catalana i Universal per a l'Educació Primària" és una assignatura de formació bàsica, comuna als estudis de quart de Grau d'Educació Primària. Així com es planteja, respon a quatre objectius interrelacionats: a) aportar als futurs mestres un coneixement bàsic sobre el fet literari —i, en concret, sobre la literatura catalana— que els permeti aprofundir en l'anàlisi de les obres i dissenyar recursos per a l'ensenyament, b) oferir un ventall ampli d'aplicacions pràctiques per a l'ensenyament de la literatura en l'educació primària, vinculades tant al coneixement de l'anàlisi textual i l'adquisició de l'hàbit lector com a la possibilitat d'emprar la literatura com a eina transversal vinculada a múltiples habilitats i coneixements, c) donar a conèixer als futurs mestres un corpus rellevant d'obres literàries adients per a un públic infantil, de la literatura catalana i d'altres literatures i reflexionar sobre els criteris per a la selecció de lectures, i d) introduir els estudiants d'educació primària als mecanismes bàsics de recerca d'informació sobre el fet literari i als recursos útils per a l'ensenyament de literatura (biblioteques, recursos en xarxa, espais culturals, etc.).

Requisits

Per poder fer aquesta assignatura és important que els alumnes estiguin disposats a augmentar el seu bagatge de lectures i a implicar-se en l'anàlisi crítica dels textos. És important la seva participació a classe, i també que portin al dia el calendari de lectures que es proposarà a principi de curs.

Cal tenir en compte que, segons l'Ordre ECI/3857/2007, el nivell de llengua catalana que, en finalitzar el grau, han d'haver adquirit els estudiants és el nivell C1, d'acord amb el Marc Europeu de Referència per a les llengües.

Essencials

Essencials:

Guia docent

1. Tenir uns coneixements bàsics de la Història de la Literatura Catalana des d'una perspectiva diacrònica.
2. Tenir la competència plena, oral i escrita, en llengua catalana.
3. Tenir uns hàbits de lectura adquirits.

Recomanables

Recomanables:

1. Tenir uns coneixements bàsics dels períodes més significatius de la Literatura Catalana.
2. Tenir uns coneixements bàsics dels grans "classics" de la Literatura Universal.

Competències

Específiques

- * CE 1. Conèixer la llengua catalana, tant en l'àmbit sincrònic com diacrònic, en els seus diferents aspectes: gramàtica, variació lingüística i situació sociolingüística. CE2. Conèixer els principals períodes, autors i obres de la literatura en llengua catalana. CE4. Tenir capacitat per avaluar críticament la informació bibliogràfica relativa a la llengua i a la literatura catalanes. CE9. Tenir capacitat per localitzar i emprar informació relativa a la disciplina en fons bibliogràfics documentals, en bases de dades i recursos d'Internet, així com d'utilitzar aplicacions informàtiques específiques. CE10. Tenir capacitat de transmetre informacions, idees, problemes i solucions a un públic especialitzat i no especialitzat. CE11. Conèixer les tècniques bàsiques per elaborar treballs de recerca

Genèriques

- * CG1. Tenir capacitat per aprendre i treballar de manera autònoma i en equip. CG2. Tenir capacitat d'organització i planificació del treball personal i en equip. CG3. Tenir capacitat d'autocrítica orientada a la recerca de la qualitat i la millora contínua. CG4. Tenir capacitat d'anàlisi i síntesi de documentació de diversos nivells de complexitat. CG5. Tenir capacitat de raonament crític.

Bàsiques

- * Podeu consultar les competències bàsiques que l'estudiant ha d'haver assolit en acabar el grau a l'adreça següent: http://estudis.uib.cat/ca/grau/comp_basiques/

Continguts

Continguts temàtics

Tema 1. INTRODUCCIÓ

1.1. El fet literari

1.2. La literatura infantil i juvenil: concepte i història

Tema 2. CONCEPTES BÀSICS DELS ESTUDIS LITERARIS

Guia docent

- 2.1. Elements per a l'anàlisi de la narració
 - 2.2. El discurs poètic
 - 2.3. La ficció dramàtica
 - 2.4. Més enllà de la literatura: l'univers transmèdia
- Tema 3. LA CREATIVITAT I LA IMAGINACIÓ LITERÀRIA
- 3.1. La literatura fantàstica
 - 3.2. El món meravellós
 - 3.3. El foment de la creativitat a l'aula
- Tema 4. EDUCACIÓ LITERÀRIA I GIR AFECTIU
- 4.1. Afectes i emocions: textos i recursos
 - 4.2. Literatura i educació en valors
 - 4.3. Lectura i diàleg: els clubs de lectura i el foment d'espais de debat
- Tema 5. EINES I RECURSOS PER A L'EDUCACIÓ LITERÀRIA
- 5.1. La comprensió i la producció de textos
 - 5.2. La dinamització de la lectura a l'escola

Metodologia docent

En les classes teòriques, la metodologia combinarà l'exposició teòrica (conceptes, història, arguments i temes), amb sessions de debat i comentari a l'aula.

Les sessions pràctiques es realitzaran a partir de l'assignació horària dels grups mitjans. Aniran encaminades al treball a l'aula sobre eines per a l'adquisició de la competència literària. En alguns casos es treballarà en grup. L'assistència serà necessària per a la realització dels treballs de curs.

Volum de treball

L'assistència a l'assignatura i el treball autònom són ambdós necessaris per assolir les competències que s'hi vinculen.

Activitats de treball presencial (1,8 crèdits, 45 hores)

Modalitat	Nom	Tip. agr.	Descripció	Hores
Classes teòriques	Classes magistrals	Grup gran (G)	Introduir l'alumne en el temari de l'assignatura. És important que els alumnes assisteixin a les sessions teòriques, que puguin plantejar dubtes, exposar els seus punts de vista i resoldre qüestions relacionades amb el comentari de text. És essencial que els alumnes facin les lectures de cada bloc temàtic.	25
Seminaris i tallers	Estudi i resolució de casos	Grup mitjà (M)	Entre d'altres activitats, els alumnes faran una lectura dramatitzada d'alguns fragments dels textos teatrals que han de llegir com a lectures obligatòries. Després de la lectura es	4

Guia docent

Modalitat	Nom	Tip. agr.	Descripció	Hores
			debatrà la relació de l'obra amb la temàtica a la qual pertany, es contextualitzarà el text, i es farà una anàlisi dels personatges.	
Classes pràctiques	Treball a l'aula	Grup mitjà (M)	Sessions pràctiques individuals o en petits grups a classe on treballarem la resolució de casos concrets, a partir del comentari de text literari. Es demanarà una participació molt activa dels alumnes i condicionaran l'elaboració del projecte de l'assignatura.	14
Avaluació	Examen Final	Grup gran (G)	En l'examen inclourà preguntes de desenvolupament on l'alumne haurà de demostrar l'assoliment dels conceptes teòrics de l'assignatura, el coneixement de les lectures i la capacitat d'argumentació, comprensió dels textos. Les lectures obligatòries formen part del temari avaluat.	2

A començament del semestre hi haurà a disposició dels estudiants el cronograma de l'assignatura a través de la plataforma UIBdigital. Aquest cronograma inclourà almenys les dates en què es faran les proves d'avaluació contínua i les dates de lliurament dels treballs. A més, el professor o la professora informará els estudiants si el pla de treball de l'assignatura es durà a terme a través del cronograma o per una altra via, inclosa la plataforma Aula digital.

Activitats de treball no presencial (4,2 crèdits, 105 hores)

Modalitat	Nom	Descripció	Hores
Estudi i treball autònom individual	Estudi del temari i preparació de les lectures	Assolir els coneixements impartits i treballats a l'assignatura. L'alumne haurà de dedicar hores d'estudi autònom a comprendre els continguts teòrics explicats a classe i, si és possible, a ampliar el textos amb altres mostres literàries que pugui trobar sobre els distints temes.	50
Estudi i treball autònom individual	Lectures	Els alumnes hauran de portar al dia les lectures obligatòries que es treballaran a classe per a cada tema. Es valoraran els comentaris que en puguin fer, tant els que siguin resultat d'una recerca de dades per Internet o bibliogràfiques, com els que sorgeixin d'un reflexió pròpia que vulguin compartir amb la resta del grup. Les lectures s'avaluaran en l'examen final.	30
Estudi i treball autònom en grup	Treball de curs	Els alumnes hauran de desenvolupar una activitat grupal de caràcter escrit. Aquesta activitat es presentarà mitjançant la plataforma virtual de Campus Extens. Es podrà dedicar un dia a fer-ne una petita exposició a classe.	25

Riscs específics i mesures de protecció

Les activitats d'aprenentatge d'aquesta assignatura no comporten riscos específics per a la seguretat i salut dels alumnes i, per tant, no cal adoptar mesures de protecció especials.

Avaluació de l'aprenentatge dels estudiants

Per aprovar l'assignatura cal presentar-se necessàriament a totes les proves.

Guia docent

Així mateix, és essencial demostrar el domini de la llengua catalana oral i escrita necessari per cursar una assignatura de quart en un grau que capacita per adquirir el nivell C1 en aquesta llengua. La capacitat plena d'exposició oral (correcció lingüística, adequació, fluïdesa, llenguatge corporal, etc.) també serà necessària en les proves que impliquin exposició a l'aula. Les errades de correcció en l'exposició oral i escrita descomptaran d'un 0.25 a un 0.05 de la nota final, de manera ponderada segons el grau de risc del treball exposat (vegeu les indicacions al respecte a l'aula digital). Si teniu dubtes sobre la vostra competència oral o escrita en català, contactar amb la professora les primeres setmanes de curs, per tal d'establir les mesures necessàries per adquirir el nivell desitjat.

Els alumnes disposen de dos tipus d'itineraris (A i B) per a cursar aquesta assignatura. L'itinerari A està destinat a aquells alumnes que puguin realitzar les activitats exclusives de caràcter presencial. Per una altra banda, l'itinerari B està destinat a aquells alumnes que ocasionalment no puguin assistir a l'assignatura de manera regular i que, per tant, en l'avaluació prescindeixen de les proves d'exposició que impliquen presencialitat. Per optar-hi cal que es documenti aquesta impossibilitat puntual d'assistència a classe.

En qualsevol cas, l'assistència a les classes i les pràctiques és necessària per al seguiment adequat de l'assignatura.

Frau en elements d'avaluació

D'acord amb l'article 33 del Reglament acadèmic, "amb independència del procediment disciplinari que es pugui seguir contra l'estudiant infractor, la realització demostradorament fraudulenta d'algun dels elements d'avaluació inclosos en guies docents de les assignatures comportarà, a criteri del professor, una menysvaloració en la seva qualificació que pot suposar la qualificació de «suspens 0» a l'avaluació anual de l'assignatura".

Estudi i resolució de casos

Modalitat	Seminaris i tallers
Tècnica	Proves d'execució de tasques reals o simulades (no recuperable)
Descripció	Entre d'altres activitats, els alumnes faran una lectura dramatitzada d'alguns fragments dels textos teatrals que han de llegir com a lectures obligatòries. Després de la lectura es debatrà la relació de l'obra amb la temàtica a la qual pertany, es contextualitzarà el text, i es farà una anàlisi dels personatges.
Criteris d'avaluació	Entre d'altres activitats, inclourà la preparació i presentació a l'aula d'una representació teatral. Es valorarà la selecció dels textos i la seva adequació, la justificació didàctica que es planteja, la performance a l'aula (escenografia, comunicació no verbal, etc.) i la correcció oral de les exposicions.

Percentatge de la qualificació final: 20% per a l'itinerari A

Percentatge de la qualificació final: 0% per a l'itinerari B

Guia docent

Examen Final

Modalitat	Avaluació
Tècnica	Proves de resposta llarga, de desenvolupament (recuperable)
Descripció	En l'examen inclourà preguntes de desenvolupament on l'alumne haurà de demostrar l'assoliment dels conceptes teòrics de l'assignatura, el coneixement de les lectures i la capacitat d'argumentació, comprensió dels textos. Les lectures obligatòries formen part del temari avaluat.
Criteris d'avaluació	Examen amb preguntes de conceptes i de desenvolupament. Es tindrà en compte la correcció lingüística i la qualitat de la redacció. Seran criteris prioritaris la capacitat d'argumentació crítica i la connexió dels continguts teòrics de l'assignatura a les lectures.

Percentatge de la qualificació final: 40% per a l'itinerari A amb qualificació mínima 4

Percentatge de la qualificació final: 50% per a l'itinerari B amb qualificació mínima 5

Treball de curs

Modalitat	Estudi i treball autònom en grup
Tècnica	Treballs i projectes (recuperable)
Descripció	Els alumnes hauran de desenvolupar una activitat grupal de caràcter escrit. Aquesta activitat es presentarà mitjançant la plataforma virtual de Campus Extens. Es podrà dedicar un dia a fer-ne una petita exposició a classe.
Criteris d'avaluació	Treball de curs vinculat a les pràctiques de l'assignatura (quadern d'aprenentatge) i a les lectures del curs.

Percentatge de la qualificació final: 40% per a l'itinerari A amb qualificació mínima 5

Percentatge de la qualificació final: 50% per a l'itinerari B amb qualificació mínima 5

Recursos, bibliografia i documentació complementària

Els alumnes hauran de llegir els llibres marcats al programa com a bibliografia bàsica. Així mateix, es proporcionarà un dossier de lectures obligatòries de textos narratius i poètics.

Bibliografia bàsica

Dahl, Roald (2019[1988]). *Matilda*. Barcelona: Estrella Polar (o qualsevol edició en català).
Ende, Michael (1979). *La història interminable*. Barcelona: Editorial Santillana (o qualsevol edició en català)
Saint- Exupéry, Antoine (2019[1943]). *El petit príncep*. Barcelona: Salamandra (o qualsevol edició en català).
Disponible gratuïtament per a socis a ebib illes balears: <https://illesbalears.ebiblio.es/opac/#index>.

Bibliografia complementària

En cada tema es proporcionarà una breu bibliografia per a l'ampliació dels continguts i per a la consulta.
ALCOVERRO, Carme (1993). Els tallers d'escriptura. Una alternativa a l'ensenyament de la literatura. Barcelona: Barcanova.
ARTIGUES, Antoni (2000). Poesia a l'escola. Palma: Cort.
BADIA, Dolors; VILA, Montserrat (1985). Jocs d'expressió oral i escrita. Vic: EUMO.
BALLESTER, Josep (1999). L'educació literària. València: Universitat de València.
BETTLEHEIM, Bruno (1977). Psicoanàlisi de los cuentos de hadas. Barcelona: Crítica.
CARPENTER, H. I PRICHARD, M. (1995). The Oxford Companion to Children's Literature. Oxford: Oxford University Press.

Guia docent

CARRERAS, Concepció et al (1991). Organització d'una biblioteca escolar, popular o infantil. Barcelona: Rosa Sensat i Edicions 62.

CASSANY, Daniel [et al.] (1991). 44 exercicis per a un curs d'expressió escrita. Barcelona: Graó.

CERVERA, Juan (1991). Teoria de la literatura infantil. Bilbao: Editorial Mensajero.

COLOMER, Teresa (1998). La formació del lector literari. Barcelona: Barcanova.

COLOMER, Teresa (1999). Introducció a la literatura infantil y juvenil. Madrid: Síntesis.

DD.AA. (1984). La literatura catalana a l'escola. Barcelona: Generalitat de Catalunya.

DD.AA. (1991). Bang! La novel·la negra a l'escola. Palma: Editorial Moll.

DD.AA. (1992). Comicòmic. El còmic a l'escola. Palma: Editorial Moll.

DD.AA. (1993). Textual. Introducció a les tècniques de narració. Palma: Editorial Moll.

DD.AA. (1993). Zass! La novel·la d'aventures a l'escola. Palma: Editorial Moll.

DD.AA. (1994). Bip-bip! La novel·la fantàstica i de ciència-ficció a l'escola. Palma: Editorial Moll.

DD.AA. (1996). Tris-tras. Les rondalles a l'escola. Palma: Editorial Moll.

ESPÍ, Antoni; i LLOPIS, Tomàs (1989). Curs de poesia. Barcelona: Laertes.

ESPINÓS i FELIPE, Joaquim (2000). Literatura creativa. Recorregut històric. Picanya: Edicions del Bullent.

JANER MANILA, Gabriel (1984). Pedagogia de la imaginació poètica. Barcelona: Altafulla.

JOLIBERT, J. [et al.] (1992). Formar infants productors de textos. Barcelona: Graó.

KOHAN, Silvia (2006). Taller de lectura. El mètode. Barcelona: Alba.

LLUCH, Gemma (1998). El lector model en la narrativa per a infants i joves. Bellaterra: Universitat Autònoma de Barcelona.

MACIÀ, Jaume (1991). Lliguem mots! De la sintaxi a l'expressió. Barcelona: Teide.

PEDRALS, Josep (2014). Exploradors, al poema! Barcelona: Estrela Polar.

PENNAC, Daniel (1993). Com una novel·la. Barcelona: Empúries: Biblioteca.

RODARI, Gianni (1987). Gramàtica de la fantasia. Barcelona: Aliorna.

SOLDEVILA, Llorenç; i CAMPS, Josep (2001). Amb tinta blava: la literatura catalana a les Illes Balears i Pitiüses. Barcelona: Proa.

SUNYOL, Víctor (1992). Màquines d'escriure. Jocs de creació escrita. Vic: Eumo.

VALRIU, Caterina (1998). Història de la literatura infantil i juvenil catalana. Barcelona: Editorial Galera-Pirene.

Altres recursos

PEL·LÍCULES, DOCUMENTALS I ALTRES RECURSOS

ALGUNS RECURSOS EN LÍNIA (PER A MÉS INFORMACIÓ, MIRAU CAMPUS EXTENS)

- * Va de llibres, <http://www.edu365.cat/vadellibres/>
- * Chilias. La biblioteca virtual, <http://www.diba.es/chilias/>.
- * Cornabou. Revista de literatura infantil i juvenil. <http://www.andreusotorra.com/cornabou/>.
- * Imaginaria. Revista quincenal sobre literatura infantil y juvenil. <http://www.imaginaria.com.ar/>.
- * Revistababar.com. Literatura infantil y juvenil. <http://revistababar.com/web/>.
- * Mag poesia/ Mag Teatre (www.mallorcaweb.com/magteatre): web de recursos per a ensenyar literatura i completes antologies de textos.
- * Viu la poesia (www.viulapoesia.com). Selecció de poesia catalana, castellana i universal, amb cercadors per autor, itineraris temàtics o tipus de poesia. Inclou propostes didàctiques.
- * Hermeneia. Estudis literaris i tecnologies digitals (www.uoc.edu/IN3/hermeneia): diversos literaris per a llegir i ensenyar literatura, especialment enfocat cap a la literatura hipertextual.
- * Lletra (www.uoc.edu/lletra): pàgina web d'autors i moviments de la literatura catalana.
- * Traces (www.traces.uab.es/tracesbd/): base de dades de literatura catalana. Útil per a trobar documentació sobre literatura catalana.
- * Escriptors (www.escriptors.cat/autors.php): informació bàsica de la vida i obra dels principals autors de la literatura catalana.

Guia docent

* Qui és qui en les lletres catalanes (www.cultura.gencat.net/ilc/qeq): informació bàsica de la vida i obra dels principals autors de la literatura catalana.

* Moviments literaris contemporanis a les Balears (<http://mmm.uib.es/movlit/>): síntesi útil sobre la literatura catalana a les Illes Balears.

